

QP Code : 17618

[3 Hours]

[Total Marks:70

- N.B. :**
- (1) Attempt **any five** questions of which at least **two** questions should be from each section.
  - (2) **All** questions carry **equal** marks
  - (3) Answers of the **both** sections should be written in the **same** answer book.
  - (4) For **IDOL** students paper will carry **100** marks.

Section-1

1. Explain the scope and significance of rural Marketing.

OR

Discuss the problems of rural Marketing. suggest the measures to develop the rural marketing.

2. What is meant by Agriculture marketing? State the importance of agriculture Market in rural development.

OR

Discuss in detail, 'Various Functions of agricultural marketing'.

3. Explain the objectives, and Functions of National Agricultural co- operation Marketing Federation (NAFED)

OR

Write short note:—

- (a) (FCI) Food corporation of india.
- (b) APMC

Section-II

4. Explain the concept and nature of rural Finance.

OR

Discuss the causes of rural indebtedness. Suggest various remedial measures to remove it.

5. Evaluate the co-operative movement in India.

OR

'NABARD is playing important role in rural development' Discuss on it.

6. Explain the role of Self-Help-Group in Women empowerment.

OR

State the challenges before Self-Help-Group. Suggest the measures to face the challenges before Self-Help-Group.

[TURN OVER

- सुचना: - (१) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा. प्रत्येक विभागातून किमान दोन प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
 (२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
 (३) दोन्ही विभागाची उत्तरे एकाच उत्तरपत्रिकेत लिहा.
 (४) दूर व मुक्त अध्ययन (IDOL) संस्थेच्या विद्यार्थ्यांसाठी प्रश्नपत्रिका १०० गुणांची असेल.

विभाग - १

१. ग्रामीण विपणनाची व्याप्ती व महत्व सांगा.

किंवा

ग्रामीण विपणनाच्या समस्या सांगून विपणन विकासासाठी उपाय सुचवा.

२. कृषी विपणन म्हणजे काय ते सांगून ग्रामीण विकासात कृषी विपणनाचे महत्व सांगा.

किंवा

कृषी बाजारपेठेतील विविध कार्याची सविस्तराने चर्चा करा.

३. नाफेड ची उद्दिष्ट्ये, आणि कार्ये स्पष्ट करा.

किंवा

टिपा लिहा.

(अ) भारतीय खाद्य निगम. (ब) कृषी उत्पन्न बाजार समिती.

विभाग - २

४. ग्रामीण वित्तपुरवठ्याची संकल्पना व स्वरूप स्पष्ट करा.

किंवा

ग्रामीण कर्जबाजारीपणाची कारणांची चर्चा करून कर्जबाजारीपणाला दूर करण्यासाठी उपाय सुचवा.

५. भारतातील सहकारी चळवळीचे मुल्यमापन करा.

किंवा

ग्रामीण विकासात 'नाबार्ड' महत्वपूर्ण भूमिका बजावत आहे. ह्यावर चर्चा करा.

६. महिला सक्षमीकरणात स्वयंसहाय्यता बचत गटाची भूमिका स्पष्ट करा.

किंवा

स्वयंसहाय्यता बचत गटांपुढील आव्हाने सांगून ह्या आव्हानांना सामोरे जाण्यासाठी उपाय सुचवा.